

Handlingsplan for barns psykososiale miljø i Saxenborg barnehage

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag
2. Hvem er vi og hva skal vi og hva jobber vi med
3. Barnehageloven §1. Formål
4. Barnehagen verdigrunnlag jamfør rammeplanen
5. Livsmestring og helse
6. Definisjon på mobbing
 - 6.1 Hvordan vi ser på mobbing og krenkende atferd.
7. Hvordan sikrer vi at personalet tar barnas perspektiv
 - 7.1 Hva må vi ha kunnskap om
 - 7.2 Hva er et godt psykososialt miljø
 - 7.3 Hva er anerkjennende kommunikasjon
 - 7.4 Hvorfor er anerkjennende kommunikasjon viktig i barnehagen
8. Forebygging
 - 8.1 Tilrettelegging for utvikling av gode relasjoner og vennskap
 - 8.2 Foreldresamarbeid som forebygging
 - 8.3 Foreldresamarbeid som tiltak
9. Barnehagens rutiner for forebygging av krenkende atferd og mobbing
 - 9.1 Rutiner for avdekking av mobbing og krenkelser i Saxenborg Barnehage
 - 9.2 Rutiner for håndtering av mobbing og krenkende atferd i Saxenborg barnehage

1. Sammendrag

Handlingsplanen inneholder følgende:

Lover, hjemler og føringer barnehagen er forpliktet å jobbe ut i fra.
Beskrivelser av våre verdier, holdninger og atferd i dette arbeidet.
Rutiner for å avdekke og håndtere krenkelse og mobbing.

2. Hvem er vi, hva skal vi og hva jobber vi med

Vi er en privat foreldreeiet barnehage, med beliggenhet i et rolig boligområde på Strindheim. Vi har en avdeling for barn i alderen null til tre og en avdeling fra to til seks år.

- *Vårt Motto er: Sammen skal vi skape barndomseventyr. Og vår visjon er: Saxenborg barnehage skal være den fremste arena for trygghet, omsorg, vennskap, humor, lek og læring.*
- Det skal daglig jobbes for at barna i Saxenborg barnehage skal oppleve et psykososialt miljø som er preget av trygghet, gode relasjoner og rom for å være seg selv. Skulle det likevel skje at barn opplever mobbing eller andre krenkelser vil det bli håndtert etter gjeldene lover og forskrifter, samt etter barnehagens egne interne rutiner.

3. Barnehageloven §1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barna skal lære å ta vare på seg selv og hverandre.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

4. Barnehagens verdigrunnlag jamfør rammeplanen

Det fremgår av barnehageloven § 1 at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet, anerkjenne og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

5. Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

6. Definisjon på mobbing

Kilder: Barns Trivsel voksnes ansvar side 5.

Mobbing blir definert ulikt, men noen av trekkene i ulike definisjoner er at:

- *Det dreier seg om negative, fysiske eller psykiske handlinger begått av en eller flere mot en annen.*
- *Den som blir utsatt for erting, plaging eller utestenging, er lett tilgjengelig som en del av et fellesskap han eller hun ikke har valgt selv.*
- *Det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg.*

Noen legger til at:

- *Handlingene må ha en viss hyppighet og foregå over tid.*
- *Handlingene er planlagt eller ondsinnede.*

6.1 Hvordan vi ser på mobbing og krenkende atferd

Vi ser på mobbing i barnehagen som begynnende mobbeatferd, barnas modning og utviklingsnivå må tas med som en del av barnehagens forståelse, vurdering og arbeid med mobbeatferd og mobbing. I barnehagen kan mobbeatferd oppstå der barna ønsker å føle samhold med noen og som en konsekvens utestenger andre. Eller de tester ut atferd og uttrykk de plukker opp. Er ikke personalet bevist dette og stopper slik atferd, kan det utvikle seg til å bli et negativt samspillsmønster og over tid utvikle seg til å bli mobbing. Når mennesker samhandler med andre kan det oppstå uenigheter, konflikter og man kan oppleve motgang. Dette anser vi som en normal del av livet, og vi ønsker å hjelpe barna til og bli i stand til å takle slik motgang, for å bygge en grunnleggende robusthet som livet krever. Vi ønsker å hjelpe barna til å stå i konflikter og hevde seg selv, men også lære å ta motpartens perspektiv og sammen komme fram til en felles løsning som gagnar begge parter. Hos små barn som enda ikke har utviklet språk, kan ofte biting, dytting og slåing forekomme, dette er ikke en akseptabel måte å kommunisere ut sine følelser, men det er en helt normal reaksjon.

7. Hvordan sikrer vi at personalet tar barnas perspektiv

Personalet skal i sin jobb med barna behandle et hvert barn som et selvstendig menneske med sine helt egne og personlige opplevelser av egen hverdag. En av personalets oppgaver er å hjelpe hvert individ til å føle tilhørighet til fellesskapet. Og la hvert barn tilføre fellesskapet verdi med sitt nærvær og deltakelse. Det er alltid personalets ansvar å ta barns opplevelser, handlinger og følelser på alvor.

7.1 Hva må vi ha kunnskap om?

Personalet skal ha kunnskap om utfordringer som kan oppstå mellom barn og mellom voksen og barn.

Vi skal kunne skille alvorlige samspillmønstre fra normale samspillmønstre og utfordringer barn møter som en naturlig del av det å vokse opp.

Personalet skal ha kunnskap om at uheldig samspill mellom barn over tid kan utvikle seg til mer alvorlige samspillmønstre preget av erting, plaging og mobbing. Vi ønsker å komme raskt i gang med tiltak slik at uheldige samspillmønstre ikke får etablert seg.

Vi skal også ha kunnskap om hvilke langsiktige negative konsekvenser dette kan ha for enkelt individer, men også kjenne til konsekvensene det kan få for hele gruppedynamikken og det psykososiale miljøet i barnehagen over tid.

Personalet skal kjenne til interne rutiner for varsling om hendelser av alvorlig karakter uavhengig om det gjelder hendelser med barn-barn eller voksen -barn eller voksen-voksen. Vi skal ha kunnskap om og være bevisst vårt ansvar som rollemodell for barna.

7.2 Hva er et godt psykososialt miljø?

Godt psykososialt miljø dreier seg ikke bare om fravær av negative faktorer som for eksempel sykdom, mobbing og skade, men like mye om tilstedeværelse av positive faktorer som trivsel, overskudd, mestring, sosial støtte m.m.

7.3 Hva er anerkjennende kommunikasjon?

Anerkjennende kommunikasjon betyr at vi gjennom ord, handling og holdning viser barna at vi forstår og aksepterer barnets egen opplevelse og følelsesmessige reaksjon av situasjonen. Men det betyr ikke at barnets håndtering av situasjonen blir akseptert. Barnet blir veiledet til å reagere på en måte som er sosialt akseptert. Bruke ord istedenfor fysiske reaksjoner som for eksempel å slå og bite. De voksne opptrer som rollemodeller gjennom sin væremåte.

7.4 Hvorfor er anerkjennende kommunikasjon viktig i barnehagen?

Anerkjennende kommunikasjon er viktig i barnehagen fordi det kan skape et positivt rom for å tørre å reagere, prøve og feile og prøve igjen, uten frykt for fordømming av egen person?

8. Forebygging

Forebyggende arbeid mot mobbing må starte tidlig. Forskning viser at mobbing og utestenging i barnehagen er risikofaktorer og kan føre til store psykososiale konsekvenser (Rutter 2000).

8.1 Tilrettelegging for gode relasjoner og vennskap

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Personalet skal

- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
- samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap
- støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Kilde: Rammeplanen for barnehagen 2017.

8.2 Foreldresamarbeid som forebygging

Alt barnehagen gjør skal ha barnets beste som grunnlag. Et nært samarbeid med hjemmet er viktig for å støtte barnets utvikling. Relasjonen mellom barnehage og hjem må være preget av åpenhet og likeverd. Personalet har ansvar for å samarbeide med alle foreldrene på en slik måte at de opplever seg sett, hørt og inkludert. *Kilde: Barns trivsel – voksnes ansvar 2018.*

8.3 Foreldresamarbeid som tiltak

Er det barn, eller barnegrupper vi ser begynner å få en negativ utvikling i det sosiale samspillet inviterer vi foreldrene til de aktuelle barna til samtaler enten som en gruppe eller som enkeltsamtaler. I tillegg kommer de vanlige foreldresamtalene som et to ganger i året. Samt at foreldre selv kan etterspørre flere samtaler hvis ønskelig.

9. Rutiner for forebygging av krenkende atferd og mobbing

Hva	Når	Ansvar	Kommentar
Gjennomgang av handlingsplan for psykososialt arbeid	Høsten 2018 ved oppstart av nytt barnehageår.	Daglig leder og Avdelingsledere	Handlingsplanen blir delt ut i god tid før møtet til hele personalet
Alle nyansatte får handlingsplan for psykososialt arbeid	Ved ansettelse.	Styrer og avdelingsleder	Pedagogiske ledere informerer vikarer om rutinene
Fortløpende vurderinger av det psykososiale miljøet i barnehagen	Fagteam, pedteam, lederteam og foreldresamtaler.	Dagligleder, pedagoger, faglærte og assistenter.	Hele personalet har et selvstendig ansvar for å oppdage, informere og handle hvis de ser eller er usikker på om det psykososiale miljøet i barnehagen er godt, dette gjelder for både barn og voksne
To foreldresamtaler i året, samt ved behov	Høst og vår og ved behov.	Pedagoger, foresatte og øvrig personalet	Ved behov for flere en to foreldresamtaler er det personalet og de foresattes ansvar å be om ekstra samtale med bakgrunn i sin bekymring for barnet
Be om ekstern hjelp av BFT	Hvis ingen av de overstående tiltak har ført fram.	Avdelingsleder og daglig leder.	

9.1 Rutiner for avdekking av mobbing og krenkelseser

Hva	Når	Hvem
Barnehagen informerer foreldre ved oppstart i barnehagen om rutinen	Foreldremøte på høsten	Daglig leder eller avdelingsleder
Hvis foreldre gir beskjed/er bekymret for at barnet mistrives i barnehagen skal det tas på alvor	Omgående	Hele personalet
Barna oppfordres til å si i fra hvis de ser andre blir plaget eller mobbet	Under arbeid med vennskap, følelser og kroppen min som tema. Samt i vanlige hverdagssamtaler.	Hele personalet
Barnehagen setter klare og forståelige grenser for akseptabel oppførsel. Barna er med å utforme regler for hvordan vi er mot hverandre.	Høsten	Avdelingsleder og barnehagelærer
Personalet er deltakende og tilstedeværende under barnas frilek	Under frilek.	Alle

9.2 Rutiner for håndtering av mobbing og krenkende atferd

Hva	Når	Hvem
Hvis personalet ser at barn blir mobbet/plaget gripes det inn umiddelbart	Umiddelbart	Av den i personalet som observerte hendelsen
Barnehagen gjennomfører samtaler med de involverte barna	Så nært opp til hendelsen som praktisk mulig	Førskolelærere og eventuelt den ansatte som observerte hendelsen
Ansatte informeres om situasjonen og observerer de involverte barna, og utarbeider en felles tiltaksplan ved gjentakelse	Første påfølgende avdelingsmøte. Er dette lenge til prøv å organiser et lite møte hvor hovedtrekkene av en plan skisseres	Avdelingsleder og de øvrige på avdelingen
Ansatte kontakter de involvertes hjem	Så nært opp til hendelsen som mulig. Ved henting eller ved å ringe hjem.	Pedagoger
Barnehagen vurderer møte med foreldre, der forslag til tiltak legges frem. Referat skrives fra alle møter	Når vi ser at vi trenger mer hjelp til å hankses med samspilsutfordringer	Pedagoger
Barnehagen drøfter/informerer om videre tiltak på avdelingsmøter	Ved negativt samspill ut over hva som anses som normalt	Pedagoger
Barnehagen utarbeider en tiltaksplan	Vi ser det er behov for systematisk jobbing med en barnegruppe.	Pedagoger
Barnehagen iverksetter tiltak mot enkeltindivider, grupper og hele miljøet	Vi ser det er behov for systematisk jobbing med en barnegruppe.	Pedagoger og øvrige personalet

Lises utdrag fra faglitteratur.

Mobbeatferd i barnehagen av Ella Cosmovici Udsøe og Pål Roland

Mobbing skaper et klima frykt, ufølsmhet og mangel på respekt for alle involverte.

Mobbing skader det fysiske, sosiale og følelsesmessige velværet for den som utsettes for det.

I denne boka har vi valgt å brukw begrepet mobbeatferd i stede for mobbing på grunn av utviklingsmessige faktorer som gjør dette mer hensiktsmessig for barn i barnehagealder.

Man ser begynnende mobbeatferd fra –til seksårsalder (Vladchu mfl. 20011 Repo Sajaniem 2015)

Og om lag tre firedeler av barna deltar i en form for angrep på andre barn (Hanish mfl.2005)

I tidlig alder (2-4år) er det relativt hyppig med negative handlinger av typen dytting, å ta leker fra hverandre, risting, biting, slag osv (tramblay 2010).

Når barna blir noe eldre, kan imidlertid slike handlinger i større grad dreie seg om ubalanse i maktforholdet mellom barna, og det kan oppstå et mønster der handlingene gjentas mot det samme barnet. (Mobbeatferd i barnehagen av Ella Cosmovici Udsøe og Pål Roland)

Definisjon mobbing/mobbeatferd i barnehagen:

Olweus definerer mobbing på følgende måte:

Mobbing er en form for emosjonelt eller fysisk overgrep med tre karakteristika:

- **Intensjon:** Den som mobber, har intensjon om å skade.
- **Gjentagelse:** en mobber plager gjerne det samme offeret gjentatte ganger.
- **Ubalanse i styrkeforholdet:** Den som mobber, velger ofre som han/hun opplever som svakere, enten fysisk, sosialt eller psykisk.

Disse karakteristika gjelder både barnehage og skole, men noen av kriteriene kan komme gradvis til syne med økende alder – spesielt det som dreier seg om intensjon. Man må altså betrakte kriteriene i forhold til utviklingsnivå og kontekst, og derfor velger vi å bruke begrepet "mobbeatferd" når vi snakker om barnehagebarn.

Når det gjelder intensjon viser forskning viser at små barn har ustabile sosiale ferdigheter. Mobbing i denne aldersgruppen er kanskje bedre beskrevet som "unjustufied aggression" (kochenderfer og Ladd 1996)

Vi betrakter de negative handlingene som barna gjør, i lys mobbedefinisjonen, men "tolker" handlingene i forhold til barnas alder.

Hvis de blir veiledet via dialog for å øke forståelsen av hvordan egne handlinger virker inn på andre, vil de endre sin atferd og prøve ut nye strategier. (Mobbeatferd i barnehagen av Ella Cosmovici Udsøe og Pål Roland)

Ulike former for mobbeatferd:

Fysisk Mobbing:

(f.eks å dytte, slå stikke, sparke, rive leker fra en annen)

For eksempel, gå forbi et barn og så slå det med spaden eller lignende.

Verbal Mobbing:

(f.eks. kallenavn, fornærmelser, trusler, erting)

For eksempel, kalle andre barn for dyrenavn, eller så kan de si: jeg kan et stygt ord og så sier de navnet til barnet.

Relasjonell mobbing:

(f.eks. ekskludering, utestenging, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser, lage regler for de andre eller bestemme over andre.

For eksempel, du får ikke komme i bursdagen min. Får dette utviklet seg og blir et mønster over tid vil dette være mobbeatferd